

СИЛАБУС КУРСУ «ІСТОРІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ»

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань 06 Журналістика
Спеціальність 061 Журналістика
Освітньо-професійна програма «Правова журналістика»

Рік навчання: I, Семестр: I

Кількість кредитів: 4, Мова викладання: українська

ПП: д-р. н. із соц. ком, к. пед. н., доцент Чекштуріна Вікторія Миколаївна

Контактна інформація Chekshturina.victoria@gmail.com

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна передбачає поглиблений аналіз еволюції журналістики, фокусування на міжнародному досвіді розвитку журналістики та занурення у терени виникнення та становлення журналістики в Україні.

Огляд перших друкованих видань у XVII столітті в Європі, допомагає знаменувати початок систематичного поширення новин та формування попиту на інформацію. Перші газети та журнали виконували інформаційно-просвітницьку функцію, технологічні відкриття впливали на формування медіасфери.

Особлива увага приділяється розвитку журналістики у Франції, Великобританії та Німеччині. Також розглядається досвід Азії та Північної Америки. Обговорюються питання про роль демократії в екзистенції свободи слова в американській пресі. Детально розглядається розвиток української журналістики у складних геополітичних, полікультурних умовах першої половини XX століття. У цей період преса відіграла ключову роль у підтримці національної ідентичності, розвитку громадянської свідомості та освіченості.

Мета дисципліни «Історія журналістики» – сформувати у студентів знання щодо еволюції інституту журналістики у геополітичному просторі: проаналізувати передумови виникнення перших європейських газет, дослідити особливості друкування перших газет та журналів на різних континентах, означити вплив технічного прогресу на розвиток світових медіа, прослідити поступову диференціацію засобів масової інформації.

СТРУКТУРА КУРСУ

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання / Способи контролю
2/2	Історико-журналістський напрям наукових досліджень. Передумови виникнення та національні джерела української журналістики	Предмет, мета та завдання курсу «Історія журналістики». Огляд літератури, присвяченої історико-журналістським питанням. Передумови виникнення української журналістики: культурні, політичні, економічні та технічні аспекти. Пражурналістика: літописи, фольклор, «Літопис Руський», творчість Григорія Сковороди.	Поточне опитування
2/2	Журналістика в Україні першої половини XIX століття.	Політичні та культурні умови розвитку журналістики у Східній Україні та Галичині. Перші друковані видання: «Gazett de Leopol» і перші газети на українських землях. Роль Харкова як культурного центру: розвиток альманахів і літературних видань. Особливості альманахових видань 30–40-х років XIX століття.	Поточне опитування
2/2	Журналістика в Україні у другій половині XIX ст.	Виникнення та розвиток україномовних періодичних видань. «Зоря Галицька» як перший український політичний часопис у Галичині. Діяльність громадських і літературних діячів у журналістиці: І. Франко, М. Драгоманов. Вплив політичної цензури на пресу.	Поточне опитування
2/2	Українська журналістика на початку XX століття	Періодичні видання доби революцій (1905–1917 рр.). Роль преси в розвитку національної свідомості.	Поточне опитування
2/2	Політичні зміни та їхній вплив на розвиток преси в УРСР.	Радянська журналістика: структура, функції, цензура. Журналістика Західної України: боротьба за національні інтереси. Видання української еміграції: форми та тематика.	Поточне опитування

2/2	Журналістика під час Другої світової війни	Преса воєнного періоду: особливості функціонування. Роль українських видань у мобілізації населення. Пропаганда та ідеологічні аспекти журналістики. Діяльність українських журналістів у діаспорі.	Поточне опитування
2/2	Журналістика в радянський період (1945–1991 рр.)	Ідеологічна роль преси в СРСР. Основні друковані видання УРСР: газети, журнали, радіо та телебачення. Журналістика дисидентського руху: самвидав. Вплив «Перебудови» на розвиток преси.	Поточне опитування
2/2	Журналістика незалежної України (1991 – сьогодні)	Становлення українських медіа в умовах незалежності. Виникнення комерційних медіа та нових форматів журналістики. Інтернет-журналістика: виклики та перспективи.	Поточне опитування
2/2	Виникнення журналістики в Європі	Перші друковані видання: виникнення газети як жанру. Журналістика в епоху Ренесансу та Реформації. Роль друкарства Йоганна Гутенберга у розвитку медіа.	Поточне опитування
2/2	Журналістика епохи Просвітництва	Політична та соціальна роль журналістики у XVIII столітті. Виникнення громадської думки: перші аналітичні видання. Діяльність видатних європейських публіцистів та письменників: Вольтер, Дідро, Руссо.	Поточне опитування
2/2	Розвиток журналістики в США	Виникнення американської преси: газета «Publick Occurrences». Роль журналістики у Війні за незалежність США. «Жовта преса» та розвиток масової журналістики наприкінці XIX століття.	Поточне опитування
2/2	Журналістика Європи у XIX столітті	Політична журналістика в добу національно-визвольних рухів. Становлення великих медіа-корпорацій: «The Times» (Велика	Поточне опитування

		Британія). Журналістика в епоху індустріалізації: технічні досягнення та їхній вплив.	
2/2	Журналістика у ХХ столітті: війни та ідеологія	Преса в роки Першої та Другої світових воєн. Пропаганда як інструмент ЗМІ: нацистська преса в Німеччині, радянська пропаганда. Розвиток радіо та телебачення як нових медіа.	Поточне опитування
3/3	Сучасна зарубіжна журналістика: глобалізація та цифровізація	Виникнення глобальних медіа-корпорацій: CNN, BBC, Reuters. Роль соціальних медіа в інформаційному просторі. Журналістика в умовах інформаційних війн та постправди.	Поточне опитування

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Гудошник О. Історія виникнення преси : посібник до вивчення курсу. Частина II. Дніпропетровськ : ДНУ ім. О. Гончара, 2015. 25 с.
2. Кость С. Західноукраїнська преса першої половини ХХ століття: люди боротьби й ідеї (біобібліографічний довідник): навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 450 с.
3. Срібняк І. Історія журналістики: виникнення та розвиток новинних мас-медіа в країнах Європи, Азії та Північної Америки (XVII-XX ст.). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / МОН України; ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України»; Київський університет імені Бориса Грінченка (2-ге вид., перероб.). Київ : Міжнародний науково-освітній консорціум імені Люсьєна Февра, 2018. 156 с.
4. Хірова Т. В. Історія зарубіжної журналістики : навчально-методичний посібник. Запоріжжя : ЗНТУ, 2019. 145 с.

Допоміжна література

1. Жиленко І. Історія зарубіжної журналістики (від античності до II пол. XVIII ст.) : навч. пос. Суми : СумДУ, 2010. 285 с.
2. Курилишин К. Українське життя в умовах німецької окупації (1939–1944 рр.): за матеріалами україномовної легальної преси : монографія. Львів, 2010. 328 с.
3. Українська легальна преса періоду німецької окупації (1939–1944 рр.): історико-бібліографічне дослідження : у 2 т. Львів. 2007. Т. 1. 640 с.
4. Часопис «Українське слово». URL: <http://resource.history.org.ua>
5. Мащенко І.Г. Лики і лиця телерадіопростору. Київ: ГО «Українська Медіа Спілка», 2003. 400 с.
6. Михайлин І. Історія української журналістики XIX століття : підручн. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 720 с.

7. Нариси з історії західноукраїнської преси першої половини ХХ ст. (Структура. Частина перша). Львів. 2002. 422 с.; Нариси з історії західноукраїнської преси першої половини ХХ ст. (Структура. Частина друга). Львів. 2002. 214 с.
8. Назарук О. Як писати мемуари. Практичні вказівки і пояснення. <https://zbruc.eu/node/92468>
9. Овсієнко Л. М. Історія журналістики. Переяслав-Хмельницький. «Видавництво К СВ», 2015. 214 с.
10. Романюк М. «Українське питання» у публіцистиці Михайла Грушевського. Українська періодика: Історія і сучасність: Доп. і повідомл. Другої Всеукраїнської наук.-теорет. конф. 21–22 грудня 1994. Львів; Житомир, 1994. С. 56-67.
11. Українська преса. Хрестоматія. Том 1. Преса Східної України 60-х років ХІХ століття / За ред. М. Нечиталюка, Львів, 1999. С. 160-225
12. Чекштуріна В. Основні тенденції розвитку української ділової журналістики у ХХІ ст. SCIENCE and EDUCATION in NEW DIMENTION HUMANITIES and SOCIAL SCIENCES, 2021. IX (46). № 254 P. 55-57
13. Чекштуріна В. Генезис і розвиток бізнес-комунікацій Social Communication in Business Environment: scientific monograph / edited by Sofiia Sokolova, Iryna Ivanova, Warsaw Jozefow., 2022. С. 40-70
14. Чекштуріна В. Умови виникнення графічних форм знаків-символів (на прикладі клинопису, єгипетських та китайських ієрогліфів). Культура України : зб. наук. пр. Харків. держ. акад. культури. Харків, 2013. Вип. 44. С. 211-220.
15. Chekshturnina V. Die Bedeutung subjektiver Informationen im Journalismus Social adaptation of the individual in the conditions of social transformations Proceedings of the XXXII International Scientific and Practical Conference, Hamburg, Germany, August 13-16, 2024, С. 80-81

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Матеріали до електронної хрестоматії з історії української журналістики ХХ ст. / за наук. ред. Сидоренко Н. М., К. 2012. 802 с. URL : <http://journlib.univ.kiev.ua/Books/ukrjornXX.pdf>
2. Старовойтенко І. Володимир Леонтович і перша щоденна українська газета Громадська думка» (1905–1906) та її наступниця «Рада» (1906–1914). URL : dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/341
3. Часопис «Українське слово». URL : <http://resource.history.org.ua>
4. Kathleen L. Endres. Evolution of Journalism and Mass Communications. URL : <http://www.eolss.net/sample-chapters/c04/e6-33-01.pdf>
5. Купрійчук В. Українська преса 1917-1920 років як джерело вивчення державотворчих процесів гуманітарного розвитку в добу національної революції. URL : <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/10524>
6. CNN. URL : <http://www.cnn.com>
7. Encyclopaedia Britannica. URL : <https://www.britannica.com/>
8. Google Scholar. URL : <https://scholar.google.com.ua/>
9. Чекштуріна, В. Роль медіа у формуванні політичного дискурсу в умовах російсько-української війни. *Публічне управління і політика*. 2024. 1 С. 53–62. URL : <https://doi.org/10.70651/3041-2498/2024.1.06>

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перекладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перекладання модулів

відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Історія журналістики» визначається як середньозважена величина залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1		Заліковий модуль 2		Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4	Заліковий модуль 5
10%	10%	10%	10%	5 %	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінги	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне із балів, отриманих під час практичних занять (кожен здобувач має бути оцінений не рідше, ніж раз на два заняття).	Письмова модульна контрольна робота за матеріалам и тем 1-8.	Оцінка за поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне із балів, отриманих під час практичних занять (кожен здобувач має бути оцінений не рідше, ніж раз на два заняття).	Письмова модульна контрольна робота за матеріалам и тем 9-14.	Оцінка за тренінги виставляється як середнє арифметичне із балів, отриманих під час проведення тренінгів.	Оцінювання самостійної роботи.	1. Тестові завдання: 20 тестів по 3 бали за правильну відповідь) – макс. 60 балів. 2. Практичне завдання – макс. 20 балів. 3. Практичне завдання – макс. 20 балів.

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90–100	Відмінно
B	85–89	дуже добре
C	75–84	Добре
D	65–74	Задовільно
E	60–64	Достатньо
FX	35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1–34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

